

รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

AN ACADEMIC ADMINISTRATION MODEL IN SMALL- SIZED SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

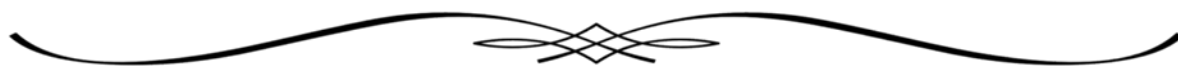
ฉวีวรรณ เฟื่องทอง¹, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิรี ชูชาติ², ดร.กิตติมา พฤกษานัน³

Chaweewan Fuangthong¹, Watcharee Choochart², Kittima Prukpousana³

¹นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

²อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (D. Ed.)

³อาจารย์ประจำสาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (ปร.ด.)

Received : April 4,2018

Revised : May 17,2018

Accepted : July 12,2018

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ สร้าง และยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ จำนวน 864 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.34-0.93 เรียงตามลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวม ได้แก่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม มี 39 ตัวแปร ด้านการจัดการเรียนรู้มี 16 ตัวแปร ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา มี 12 ตัวแปร ด้านการส่งเสริมการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มี 9 ตัวแปร และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ มี 9 ตัวแปร
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ โดยเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการ

จัดการเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนากาใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน เท่ากับ 0.95 0.87 0.82 0.79 และ 0.77 ตามลำดับ

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 1.69$, $df=1$, $p=0.19$, $GFI= 1.00$, $AGFI=0.98$, $RMSEA=0.04$ และ $RMR=0.003$)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research were to study the factors, to create and to confirm the model for academic administration of small-sized schools under the Office of Basic Education Commission. The 864 samples consisted of administrator and head of academic affairs from small-sized schools under the Office of Basic Education Commission, selected by systematic random sampling. The instrument was a questionnaire with the content validity of item objective congruence of 0.60-1.00 and the reliability of 0.96. The data were analyzed by exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis.

Research findings:

1. The factors of the administration of small-sized schools under the Office of Basic Education Commission consisted of 5 factors, each variables with factor loading 0.34 - 0.93, as respectively written in order of sum of factor loading: quality assurance of education and encourage participation 39 variables, learning management 16 variables, the development of supervision, follow-up and evaluation system of education 12 variables, the promotion of the use of media, innovation and educational technology 9 variables, curriculum development and learning design 9 variables.

2. The model for academic administration of small-sized schools under the Office of Basic Education Commission consisted of 5 factors; i.e., quality assurance of education and encourage participation, learning management, the development of supervision, follow-up and evaluation system of education, the promotion of the use of media, innovation and educational technology and curriculum development and learning design written in descending order of the standardized factor loading: learning management, curriculum development and learning design, quality assurance of education and encourage participation, the development of supervision, follow-up and evaluation system of education and the promotion of the use of media, innovation and educational technology. The standardized factor loading were 0.95 0.87 0.82 0.79 and 0.77 respectively.

3. The results of model confirmation found that the model for academic administration of small-sized schools under the Office of Basic Education was fitted to the empirical data provided $\chi^2 = 1.69$, $df=1$, $p=0.19$, $GFI=1.00$, $AGFI=0.98$, $RMSEA=0.04$ and $RMR=0.003$.

Keywords : The Academic administration model, small-sized schools

ภูมิหลัง

หัวใจของการจัดการศึกษา คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระ กระบวนการเรียนรู้ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง [1]

เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [2] ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบทศนิยมใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริม สนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอ ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนของครูให้มีเทคนิคใหม่ ๆ พัฒนาหลักสูตรส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการบูรณาการทักษะทางสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง ชุมรมศิษย์เก่าและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนท้องถิ่น สถานประกอบการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 35 ได้บัญญัติให้สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งทำให้ฐานะอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้โดยตรงภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ มีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษาต้องนำหลักธรรมาภิบาล (good governance) มาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา การบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว มีผลให้สถานศึกษารับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานภายใต้การส่งเสริมและสนับสนุนของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผล ส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่าคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศชาติในปัจจุบันและอนาคตขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียนกระจายอยู่ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศจำนวน 32,879 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่เปิดสอนในระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 15,418 แห่ง จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน [3] พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาที่สำคัญเหมือนกัน คือ นักเรียนมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่น อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ อาคารเรียนอาคารประกอบมีขนาดเล็ก ห้องเรียนสภาพทรุดโทรม ตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็กซึ่งไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อช่วยสนับสนุนสถานศึกษา อีกทั้งสภาพแวดล้อมของชุมชนเองยังต้องการการพัฒนา นักเรียนมาจากครอบครัวที่ขาดแคลน ต้องการสนับสนุนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและโอกาสที่ดี สถานศึกษาบางแห่งขาดแคลนบุคลากรบางรายวิชา ผู้สอนในบางช่วงชั้นและอยู่ห่างไกล สถานศึกษายังขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมื่อเทียบกับสถานศึกษาที่ใหญ่กว่า เช่น อัตราส่วนครูต่อนักเรียนซึ่งตามมาตรฐานต้องเป็น 1 ต่อ 25 แต่สถานศึกษาขนาดเล็ก อัตราส่วนครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1 ต่อ 8

สภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว ศิริกุล นามศิริ [4] ได้สรุปเบื้องต้นสำหรับแนวทางการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อการพัฒนา คือ การแก้ไขปัญหาการดำเนินการตามสายงานบังคับบัญชาและขาดการมีส่วนร่วมคิดร่วมทำจากผู้ปฏิบัติ จึงทำให้ขาดการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของระหว่างผู้เผชิญกับปัญหาในสภาพจริงนั้นคือ โรงเรียนและชุมชน สภาพการดำเนินการจริงของโรงเรียนขนาดเล็กได้ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติในภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน โดยแต่ละด้านจะปฏิบัติหน้าที่ของตน ซึ่งเห็นว่าเป็นการทำงานแบบแยกส่วน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงขาดการผสมผสานงานที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในภาพรวม นั่นคือการขาดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาหลายปัญหาในทุกด้านทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุที่สำคัญคือ โรงเรียนมีทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่จำกัดและไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลต่อการพัฒนางานทุกด้าน โดยเฉพาะงานวิชาการที่เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ [5] ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียน โรงเรียนใดงานวิชาการล้าหลัง อ่อนด้อยโรงเรียนนั้น ไม่เป็นที่นิยมและศรัทธา และขาดการยอมรับ ในบรรดาภารกิจของโรงเรียน งานวิชาการถือว่ามีค่ามากที่สุดเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรงที่ส่งผลต่อตัวของเด็ก คือผู้เรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่อยู่คู่กับชุมชน ต้องสร้างงานวิชาการให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ศรัทธาของชุมชน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการบริหารงานวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในโรงเรียนอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15,418 โรงเรียน จำนวน 30,836 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบตามกฎหัวแม่มือ (rule of thumb) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจไว้ที่ 302 คน จาก 151 โรงเรียน และสำหรับภาควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำนวน 302 คน จาก 151 โรงเรียน เช่นกัน แต่เนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ของตัวอย่างที่ตอบกลับด้วยความจริงใจ คิดเป็นร้อยละ 70 [6] ดังนั้นเพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาไม่น้อยกว่า 302 ฉบับ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจำนวน 432 คน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจำนวน 432 คน รวมขนาดตัวอย่างทั้งสิ้นเท่ากับ 864 คน จาก 432 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบระบบ เพื่อให้ได้โรงเรียนตัวอย่างกระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ กำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (sampling unit) จัดทำกรอบประชากร (population frame) โดยกำหนดลำดับโรงเรียน เรียงจากภาคเหนือถึงภาคใต้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวข้อคำถามที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท [7] ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.41 ถึง 0.78 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 864 คน ทางไปรษณีย์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบคู่ขนาน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาสุ่มแยกเป็น 2 ชุด เท่า ๆ กัน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เมื่อได้รับข้อมูลกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน วุฒิ การศึกษาสูงสุด โดยวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

4.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีการสกัดปัจจัย

4.3 การวิเคราะห์ระดับความจำเป็นที่เกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์การยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยการวิเคราะห์ตัวประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ค่าเฉพาะซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ขององค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบมีมากกว่า 1 และเมื่อพิจารณาทั้ง 5 องค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 68.65 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีจำนวนตัวแปร 39 ตัวแปร ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.82 ถึง 0.92 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 48.99 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 59.57 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีจำนวนตัวแปร 16 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.62 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 2.23 และร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.71 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา มีจำนวนตัวแปร 12 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.60 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 1.60 และร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.94 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มีจำนวนตัวแปร 9 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.87 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 2.11 ร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 2.56 และองค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ มีจำนวนตัวแปร 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.75 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 1.54 และร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 1.87

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.92 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบรวมอยู่ระหว่าง 11.61-37.14 สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมของตัวแปรทั้งหมดได้ ร้อยละ 68.653 เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบรวม คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดสรุปดังตารางที่ 1 ดังนี้

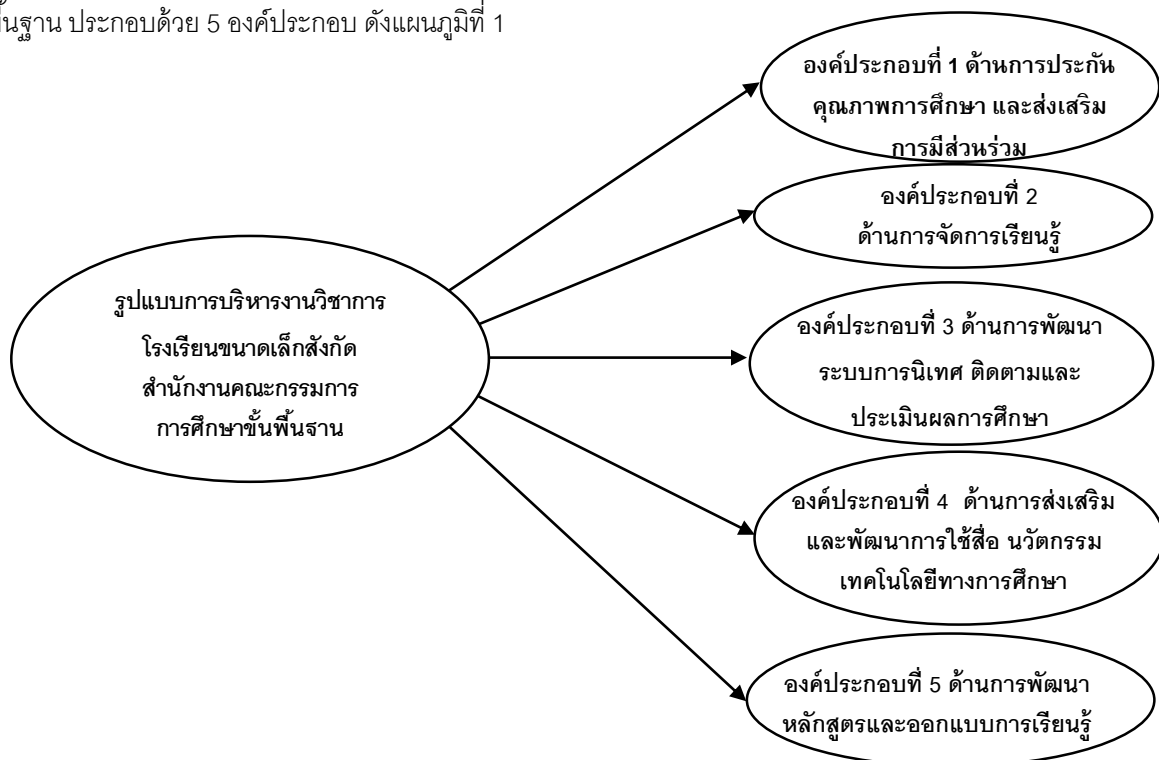
ตารางที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
	b	SE	t-value	β	
องค์ประกอบที่ 1	0.66	0.03	20.99	0.87	0.76
องค์ประกอบที่ 2	0.79	0.03	24.65	0.95	0.91
องค์ประกอบที่ 3	0.63	0.03	20.05	0.82	0.68
องค์ประกอบที่ 4	0.58	0.03	18.03	0.79	0.62

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
	b	SE	t-value	β	
องค์ประกอบที่ 5	0.67	0.04	18.16	0.77	0.59
$\chi^2 = 1.69$, $df=1$, $p=0.19$, $GFI= 1.00$, $AGFI=0.98$, $RMSEA=0.04$, $RMR=0.003$, Construct reliability: $\rho_c = 0.925$, Variance Extracted : $\rho_v = 0.711$					

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าไคสแควร์กำลังสองมีค่าเท่ากับ 1.69 ($df=1$, $p=0.19$) แสดงว่ารูปแบบ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้ แล้ว ($AGFI$) เท่ากับ 0.98 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนีกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) = 0.003 และค่าดัชนีกำลังสองเฉลี่ยของค่า ความแตกต่างโดยประมาณ ($RMSEA$) = 0.04 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.79 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มาตรฐาน (β) อยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.95 ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ค่า t-value อยู่ระหว่าง 18.03 ถึง 24.65) องค์ประกอบทั้งหมด มีความเที่ยงสูง (Construct reliability: $\rho_c = 0.925$) ความแปรปรวนของตัวแปรใน องค์ประกอบอยู่ในระดับสูงเช่นกัน (Variance Extracted: $\rho_v = 0.711$)

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) อยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.79 และค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมาตรฐาน (β) อยู่ระหว่าง 0.77 ถึง 0.95 ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ค่า t-value อยู่ระหว่าง 18.03 ถึง 24.65) โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 2 ด้าน

การจัดการเรียนรู้ ($\beta = 0.95, R^2 = 0.91$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ($\beta = 0.87, R^2 = 0.76$) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษา ($\beta = 0.82, R^2 = 0.68$) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ($\beta = 0.79, R^2 = 0.62$) และ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ ($\beta = 0.77, R^2 = 0.59$) องค์ประกอบทั้งหมด มีความเที่ยงสูง (Construct reliability: $\rho_c = 0.925$) องค์ประกอบอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรในองค์ประกอบได้ในระดับสูงเช่นกัน (Variance Extracted : $\rho_v = 0.711$)

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้ององค์ประกอบกลไกของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถสรุปผลดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความสอดคล้ององค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดัชนี	เกณฑ์	ค่าที่ได้	ผล
χ^2	-	1.69	-
df	-	1	-
χ^2 / df	≤ 2.00	1.69	ผ่านเกณฑ์
p-value	> 0.05	0.19	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.98	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.04	ผ่านเกณฑ์
RMR	< 0.05	0.003	ผ่านเกณฑ์
ρ_c	> 0.60	0.925	ผ่านเกณฑ์
ρ_v	> 0.50	0.711	ผ่านเกณฑ์

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีโครงสร้างองค์ประกอบจำนวน 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 5 นี้ มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการมาก ผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก จึงควรดำเนินการตามองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน และงานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหน้าใหม่ของโรงเรียนทุกแห่งคือการให้ความรู้แก่นักเรียน งานวิชาการเป็น งานหลักของโรงเรียน มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนจะพิจารณาได้จากงานวิชาการ ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ [8] กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ รุจิรี ภู่อาระ [9] และจันทรานี สงวนนาม [10] มีความเห็นว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน การสอนซ่อมเสริม การจัดกิจกรรม

หลักสูตร การนิเทศภายในสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ศิริกุล นามศิริ [11] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก รองลงมา เป็นการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบสามารถอภิปรายผล ได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมพบว่า มีจำนวนตัวแปร 39 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.82 ถึง 0.92 เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากลำดับแรก มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 48.99 ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงนำไปปฏิบัติ ในระหว่างที่ปฏิบัติตามแผนจำเป็นต้องมีการตรวจสอบประเมินผลอยู่ตลอดเวลาว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหากพบปัญหาควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

การบริหารงานที่เป็นระบบการประเมินผลภายในจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานเข้ามามีส่วนช่วยในการทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความสามารถในการประเมินผลการปฏิบัติของตนเอง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังแนวคิดของสมคิด พรหมจ้อย [12] และสุพักตร์ พิบูลย์ [13] ที่ให้ความเห็นว่า การบริหารงานที่เป็นระบบกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินงานให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการที่ประกอบด้วยการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do or Implementation) การตรวจสอบผลปฏิบัติงานหรือประเมิน (Check or Evaluation) และการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action or Adjust) ใน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ชมชื่น [14] ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบ มีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.2 องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้และองค์ประกอบที่มีค่าลำดับที่สองพบว่า มีจำนวนตัวแปร 16 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.62 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 2.23 ทั้งนี้เพราะว่า การจัดการเรียนรู้การพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจะทำให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ พระมหาธีรเพชร ธีรเวทิต์ [15] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยพบว่าองค์ประกอบด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นกลไกสำคัญเนื่องจากการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการ ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินจัดการเรียนรู้ จนถึงประเมินผลมุ่งสู่ผู้เรียนให้คุณภาพยิ่งขึ้น

1.3 องค์ประกอบด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา พบว่า มีจำนวนตัวแปร 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.60 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 1.598 ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารการนิเทศ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรนิเทศที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อการนำโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน การศึกษาร่วมกัน การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศ การควบคุมและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ดังแนวคิดของเซอร์จิอวานนี (Sergiovanni) [16] ที่กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการช่วยเหลือครูให้บรรลุวิสัยทัศน์ทางการศึกษา โดยการให้ผลสะท้อนกลับจาก ผู้นิเทศด้วยความเข้าใจ และในการ

ประเมินผลการเรียน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้รายวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน การกำหนดวิธีการและเครื่องมือที่จะต้องใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อการควบคุมดูแล และส่งเสริมให้มีการประเมินผล การเรียนตามวิธีการและเครื่องมือที่ได้กำหนดไว้ การจัดทำหลักฐานการศึกษาตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ การนำผล การประเมินไปใช้ในการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดรูปแบบระยะเวลาการรายงานผล การเรียนรู้ การรายงานผู้ปกครองระหว่างปีและ การรายงานผลของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานต้นสังกัด และ แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ [17] ในเรื่องของการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการ เรียนรู้ของผู้เรียน และตัดสินใจว่าผู้เรียน มีความรู้ทักษะความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันเป็นผลมาจากการเรียน การสอนบรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ตัวชี้วัดในระดับใด สามารถที่จะได้รับการเลื่อนชั้นเรียนหรือจบการศึกษาได้หรือไม่ โรงเรียนในสถานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของโรงเรียนให้ สอดคล้อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย การตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การรายงานผลการเรียน เกณฑ์ การจบ การศึกษา เอกสารหลักฐานการศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน และการประเมินคุณภาพผู้เรียน สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็น ความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการ

1.4 องค์ประกอบด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า มีจำนวนตัว แปร 9 ตัวแปร โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.87 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 2.11 เนื่องจากการผลิตและใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน พัฒนาสื่อสำเร็จรูปที่สามารถพัฒนาความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแนวคิด ของ เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ [18] ที่ว่าสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อ เพื่อให้ ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากว่าสื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเพิ่มพูนทักษะและ ประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการ เรียนรู้ในยุคปัจจุบันมีมากมายหลากหลายรูปแบบ มีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

1.5 องค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ พบว่า มีจำนวนตัวแปร 9 ตัวแปร มีค่า น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.75 มีค่าน้ำหนักรวมเท่ากับ 1.54 ทั้งนี้กระบวนการเรียนรู้จะต้องเน้นกระบวนการ เรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน การเรียนและ ประเมินผลการเรียนของตน แสดงออกอย่างอิสระเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพเรียนรู้จากสภาพจริง จากสิ่งแวดล้อม รอบตัวมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อการพัฒนาความฉลาดทาง อารมณ์ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสร้างสรรค์สอดคล้องกับ เพชริน สงค์ประเสริฐ [19] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่เน้นการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการบริหารงานวิชาการโดย ยึดหลักการทำงานเป็นทีมพบว่า ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้การวัดผล และยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการใน โรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า การพัฒนางานวิชาการด้วยการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก รองลงมาเป็นการพัฒนาสื่อการเรียน การสอนและการพัฒนาหลักสูตร

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 68.65 เรียงตามลำดับน้ำหนักองค์ประกอบรวม คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษาและด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรดำเนินการตามองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของโรงเรียน หน้าที่ของโรงเรียนทุกแห่งคือทำให้ความรู้แก่นักเรียนด้านวิชาการ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของคัมภีร์ สุตแท้ และคณะ [20] ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วย ด้านขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก มี 11 องค์ประกอบย่อย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น การวางแผนด้านวิชาการ การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผล การเรียน การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การจัดระเบียบและแนวปฏิบัติด้านวิชาการของโรงเรียน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ และสอดคล้องกับการศึกษาของปาริชาติ ชื่นชม [21] ได้ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าองค์ประกอบหลักในการบริหารงานวิชาการ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การวางแผนและพัฒนากการส่งเสริมทางวิชาการ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศภายใน และการวัดและประเมินผล

3. การยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบผ่านกระบวนการตรวจสอบทางสถิติโดย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีการสกัดปัจจัยและดำเนินการยืนยันรูปแบบโดยใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบเชิงยืนยัน ดังที่ รสริน ศรีวิธานนท์ [22] กล่าวว่าในการวิเคราะห์องค์ประกอบมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อสำรวจหรือค้นหาตัวแปรแฝงที่ซ่อนอยู่ใต้ตัวแปรที่สังเกตหรือวัดได้ เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (exploratory factor analysis) และเพื่อพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือยืนยันทฤษฎีที่ผู้อื่นค้นพบ เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ที่เป็นความจริงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดขององค์ประกอบและรูปแบบ เพื่อให้เกิดความแม่นยำและเชื่อถือได้

ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการใช้สื่อ

นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากองค์ประกอบทั้ง 5 มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ดังข้อมูลที่วิเคราะห์ที่มีความจำเป็นในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภา ทองหัง [23] ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ การประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีความกลมกลืนและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ดังนั้นหน่วยงานในระดับนโยบายควรมีการกำหนดนโยบาย และส่งเสริมให้โรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาให้มีลักษณะแตกต่างจากโรงเรียนปกติ หรือควรใช้วิธีการส่งเสริมหรือให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น เช่น การจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม การบูรณาการความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ในรูปแบบของโรงเรียนประชารัฐ หรือ โรงเรียนร่วมพัฒนา เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพ.

2. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และสำคัญ คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านการจัดการเรียนรู้พัฒนาระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาด้านการส่งเสริมและพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ ดังนั้น ในการบริหารวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงควรดำเนินการตามองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบด้านการพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในลักษณะรูปแบบที่เป็นต้นแบบ และเป็นตัวอย่างที่ดี (Best Practice) และมีวิธีการดำเนินการการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กให้ประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

[1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: คุรุสภา

[2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559). การพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

[3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2558.

- [4] ศิริกุล นามศิริ. (2552). *การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [5] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- [6] วิภา บำเรอจิตร. (2542). *อัตราการตอบกลับขั้นต่ำของแบบสอบถามทางไปรษณีย์ซึ่งตอบด้วยความจริงใจที่ทำให้ตัวประมาณค่าไม่ลำเอียง*. กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- [7] Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and values*. New York: Mc graw-Hill.
- [8] อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *การบริหารหลักสูตร: หัวใจของการบริหารงานวิชาการ*.
- [9] รุจิรี ภู่อารยะ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไม้คพอยท์.
- [10] จันทราณี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไม้คพอยท์.
- [11] ศิริกุล นามศิริ. (2552). *การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ ศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [12] สมคิด พรหมจ้อย. (2544). *เทคนิคการประเมินโครงการ (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- [13] สุพักตร์ พิบูลย์. (2544). *การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อัจฉริยะในชั้นเรียน*. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- [14] ปาริชาติ ชมชื่น. (2555). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาผู้นำการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [15] พระมหาธีรเพชร ธีรเวที. (2558). *การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการ*. ปรัชญาศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม.
- [16] Sergiovanni, T. J. & Robert J. S. (1988). *Supervision human perspective*. New York: Mcgraw-hall.
- [17] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.
- [18] เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ. (2551). *เรื่องนำร่องสู่การใช้หลักสูตรแกนกลางฯ 51*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- [19] เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการที่เน้นการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [20] คัมภีร์ สุดแท้ และคณะ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [21] ปาริชาติ ชมชื่น. (2555). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาผู้นำการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [22] รสริน ศรีริگانนท์. (2550). *พฤติกรรมกาวัดและประเมินการเรียนการสอนของครูมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [23] วิภา ทองหง่า. (2558). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาศาสตรศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.